

Sygn. akt IV Ca 387/19

POSTANOWIENIE

Dnia 2 października 2019 r.

Sąd Okręgowy w Płocku IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym :

Przewodniczący: Sędzia Waclaw Banasik

Sędzia Joanna Świerczakowska

Sędzia Renata Wanecka (spr.)

Protokolant: Katarzyna Lewandowska

po rozpoznaniu w dniu 2 października 2019r. na rozprawie w P.

sprawy z wniosku U. M.

z udziałem (...) S.A. z siedzibą w K.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji uczestnika

od postanowienia wstępnego Sądu Rejonowego w Sochaczewie z 1 lutego 2019 r.

sygn. akt I Ns 163/17

postanawia:

oddalić apelację.

Sygn. akt IV Ca 387/19

UZASADNIENIE

U. M. wniosła do Sądu Rejonowego w Sochaczewie o ustanowienie służebności przesyłu na należącej do niej nieruchomości położonej w miejscowości B., gmina N., powiat (...), województwo (...), stanowiącej działki nr (...) w obrębie ewidencyjnym (...), dla której Sąd Rejonowy w Sochaczewie prowadzi księgę wieczystą (...), na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. oraz każdego kolejnego właściciela urządzeń przesyłowych na czas nieokreślony, za wynagrodzeniem w wysokości 67.000 zł płatnego w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się postanowienia.

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w K. wniosła o oddalenie wniosku. W uzasadnieniu swojego stanowiska podniosła zarzut nabycia przez jej poprzednika prawnego zasiedzenia służebności z dniem 31 grudnia 2018r.

Postanowieniem wstępnym z 1 lutego 2019r. Sąd Rejonowy w Sochaczewie uznał wniosek U. M. za usprawiedliwiony co do zasady.

Sąd Rejonowy ustalił:

W. M. (1) i B. M. na zasadach małżeńskiej wspólności ustawowej byli właścicielami nieruchomości położonej w miejscowości B., gmina N., powiat (...), województwo (...) – działek nr (...), którą nabyli na podstawie umowy

sprzedaży z 23 października 1973 r. W dniu 21 listopada 1984 r. zmarł W. M. (2) i spadek po nim nabyli: żona B. M. w ¼ części oraz dzieci: H. M., Z. M. i M. J. w ³/16 części oraz wnuki A. K. i B. P. w ³/32 części, w tym gospodarstwo rolne. Wnioskodawczyni U. M. nabyła wskazaną nieruchomość na mocy umowy sprzedaży z 29 grudnia 2001 r. i w dalszym ciągu jest jej właścicielką.

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w K. jest właścicielem linii elektroenergetycznej 400 kV relacji R. - P., która przebiega przez nieruchomość wnioskodawczyni, nad którą zlokalizowane jest przęsło nr (...) ze stanowiskiem słupa nr (...)

Decyzją nr (...) z 29 kwietnia 1985 r. Zastępca Przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów ustalił lokalizację linii elektroenergetycznej 400 kV R. – Ł. - P. o długości 206,7 km. W decyzji z 21 listopada 1986 r. zatwierdzono dla Zakładu (...) w P. plan realizacyjny linii energetycznej 400 kV od słupa 321 do słupa 385. Decyzją z 25 sierpnia 1987 r. nr (...) II (...) udzielono Zakładowi (...) pozwolenia na budowę inwestycji, obejmującej budowę linii energetycznej 400 kV od słupa 177 do słupa 385 na terenie województwa (...), między innymi na terenie gminy N.. W wykazie właścicieli nieruchomości, jako właścicieli działki (...) (z zaznaczeniem nr 333) wskazano W. i B. M.. Z. M. w nawiązaniu do decyzji nr (...) Komisji Planowania przy Radzie Ministrów o lokalizacji linii 400 kV Ł. – P., wyraził zgodę na udostępnienie swej nieruchomości na wybudowanie w/w linii.

Zakład (...) z siedzibą w P. powstał z Centralnego O. Energetycznego w W.. Do roku 1993 r. linia była eksploatowana przez Zakład (...). Z dniem 12 lipca 1993 r. na mocy Zarządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z 9 lipca 1993 r. nr 182/O./93 dokonano podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w Ł. w celu wniesienia przez Skarb Państwa zorganizowanej części mienia przedsiębiorstwa do spółki akcyjnej (...) w W.. W wykazie składników majątkowych przekazanych do (...) S.A. wyszczególniono linię 400 kV R. - P.. Powyższa linia została wniesiona do wskazanej spółki aportem w związku z podwyższaniem kapitału zakładowego na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy w dniu 31 maja 1994 r. Na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. (poprzednia nazwa uczestniczki) 5 grudnia 2007 r. uczestniczka ustaliła swój udział w podziale spółki (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L..

Eksploatacja linii elektroenergetycznej 400 kV rozpoczęła się w 1988 r. Linia nie zmieniła swojego przebiegu, była cały czas eksploatowana. W tym czasie dokonywane były przeglądy techniczne, a w 2008 r. była realizowana naprawa fundamentów, pomiary uziemień i ich wymiana, w 2009 r. były wykonywane prace zabezpieczające antykorozyjne w technologii bez wyłączenia linii, a w roku 2010 r. miała miejsce wymiana izolacji na całej długości linii.

Wezwaniem z 8 lutego 2017 r. U. M. zwróciła się do (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. o zawarcie umowy o ustanowienie służebności przesyłu na czas nieoznaczony, dotyczącej eksploatacji linii elektroenergetycznej WN 400 kV relacji P. – R., zlokalizowanej na działkach (...) w miejscowości B., gmina N. za wynagrodzeniem 67.000 zł. W odpowiedzi na powyższe pismo, uczestniczka 9 marca 2017 r. podniosła, że nabyła przez zasiedzenie prawo służebności gruntowej o treści służebności przesyłu, obciążającą nieruchomość gruntową wnioskodawczyni, w związku z czym wezwanie do zawarcia umowy uznała za nieuzasadnione.

W dniu 11 marca 1991 r. zwrócił się do Państwowego Biura Notarialnego w Ż. o wykreślenie z księgi wieczystej nr (...) hipoteki.

Dokonując oceny prawnej, Sąd I instancji podniósł, że w myśl do art. 318 § 1 kpc, sąd uznając roszczenie za usprawiedliwione w zasadzie, może wydać wyrok wstępny tylko co do samej zasady, co do spornej zaś wysokości żądania - zarządzić bądź dalszą rozprawę, bądź jej odroczenie. Przepis ten z mocy art. 13 § 2 kpc znajduje odpowiednie zastosowanie w postępowaniu nieprocesowym. Powołał się również na uchwałę Sądu Najwyższego z 15 września 2017 r. w sprawie III CZP 34/17 (OSNC 2018/6/57), zgodnie z którą w postępowaniu o ustanowienie służebności przesyłu, jest dopuszczalne wydanie na podstawie art. 318 § 1 kpc w związku z art. 13 § 2 kpc, postanowienia wstępnego o uznaniu żądania ustanowienia tej służebności za usprawiedliwione w zasadzie.

W ocenie Sądu Rejonowego, w niniejszej sprawie zachodziła potrzeba orzeczenia postanowieniem wstępnym co do samej zasady odpowiedzialności i możliwości domagania się przez wnioskodawców ustanowienia na ich nieruchomości służebności przesyłu.

Sąd wskazał, że zgodnie z art. 305¹ kc, nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 kc, prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Natomiast stosownie do art. 305² kc, jeżeli właściciel nieruchomości odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna dla właściwego korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 kc, przedsiębiorca może żądać jej ustanowienia za odpowiednim wynagrodzeniem. Ponadto, jeżeli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1, właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu.

W ocenie Sądu I instancji, poza wszelką wątpliwością pozostaje fakt, że uczestniczka jest właścicielem urządzeń przesyłowych znajdujących się na nieruchomości wnioskodawczyni ze stanowiskiem słupa nr (...) i odmawia zawarcia umowy o ustanowieniu służebności przesyłu.

Uczestniczka wskazała, że nabyła przez zasiedzenie prawo służebności gruntowej o treści służebności przesyłu, obciążającą nieruchomość gruntową wnioskodawczyni i dlatego w jej przekonaniu wnioski o ustanowienie służebności przesyłu jest nieuzasadnione.

Sąd Rejonowy podniósł, że służebność przesyłu można nabyć przez zasiedzenie (por. art. 305⁴ w zw. z art. 292 kc). Przed wejściem w życie przepisów dotyczących służebności przesyłu, czyli przed dniem 3 sierpnia 2008 r. można było również nabyć przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą w swej treści tzw. służebności przesyłu (por. art. 292 w zw. z art. 285 kc.). Okres występowania na nieruchomości stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu przed wejściem w życie art. 305¹-305⁴ kc, podlega doliczeniu do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia tej służebności (postanowienie Sądu Najwyższego z 13 kwietnia 2017 r. w sprawie I CSK 261/16, LEX nr 2300169, uchwała Sądu Najwyższego z 22 maja 2013 r., w sprawie III CZP 18/13, OSNC z 2013 r., z. 12, poz. 139).

Zasiedzenie służebności gruntowej nie jest sposobem na podstępne, skryte nabycie prawa kosztem drugiego; ma usuwać stan długotrwałej niezgodności stanu faktycznego ze stanem prawnym. Przewidziana w art. 292 kc widoczność urządzenia ma tworzyć z niego postrzegalny, jawny znak faktycznego korzystania z cudzego gruntu w taki sposób, jak to czyni osoba, której przysługuje służebność gruntowa. Wymóg widocznego urządzenia ma stanowić ostrzeżenie dla zainteresowanego właściciela, że jeżeli będzie dalej tolerował korzystanie z jego nieruchomości, może dojść do jej obciążenia. Fakt, że właściciel nie korzysta przez długi czas z przysługującej mu ochrony, pozwala przyjąć, że aprobuje istniejący stan faktyczny (tak też postanowienie Sądu Najwyższego z 13 września 2017 r., w sprawie IV CSK 623/16, LEX nr 2372559).

W niniejszej sprawie Sąd ustalił, że na nieruchomości wnioskodawców co najmniej od 1988 roku Skarb Państwa, działający poprzez przedsiębiorstwo energetyczne, umieścił napowietrzne linie energetyczne 400 kV relacji (...), która przebiega przez nieruchomość wnioskodawczyni, nad którą zlokalizowane jest przęsło nr (...) ze stanowiskiem słupa nr(...)co wypełnia dyspozycję art. 292 kc w zakresie korzystania z trwałego i widocznego urządzenia.

Przez cały czas z linii tej korzystano przesyłając energię elektryczną oraz wykonując wszelkie czynności mające na celu zapewnienie sprawnego i bezpiecznego funkcjonowania urządzeń poprzedni właściciele linii, a obecnie robi to uczestniczka.

Sąd Rejonowy podkreślił, że posiadania prowadzącego do nabycia służebności gruntowej, jak również służebności przesyłu przez zasiedzenie nie należy utożsamiać z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości. Przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej czy przesyłu chodzi

o faktyczne korzystanie z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność, zaś władanie w zakresie służebności gruntowej czy przesyłu kwalifikuje się, zgodnie z art. 336 kc, jako posiadanie zależne, a nie samoistne.

Gdy chodzi o upływ czasu, jako przesłankę zasiedzenia, to stosowany odpowiednio art. 172 kc przewiduje dla nieruchomości dwudziestoletni, dla posiadacza w dobrej wierze i trzydziestoletni termin zasiedzenia, dla posiadacza w złej wierze. Ponadto należy mieć na względzie także art. 176 § 1 kc, zgodnie z którym istnieje możliwość doliczenia do czasu posiadania posiadacza, czasu posiadania jego poprzednika, jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania.

Sąd I instancji ocenił, że w niniejszej sprawie bieg terminu do ewentualnego zasiedzenia służebności przesyłowej można było liczyć od dnia 1 stycznia 1989 roku, gdyż nieustalonego dnia w 1988 roku rozpoczęła się eksploatacja linii elektroenergetycznej. Termin można liczyć jedynie do dnia 21 kwietnia 2017 r., tj. do dnia złożenia wniosku o ustanowienia służebności przesyłu, gdyż wniosek właściciela nieruchomości o ustanowienie służebności przesyłu za odpowiednim wynagrodzeniem (art. 305¹ § 2 kc) przerywa bieg terminu zasiedzenia tej służebności (tak też uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2011 r. w sprawie III CZP 124/10, OSNC 2011/9/99). Uczestniczka mogłaby nabyć służebność przesyłu jedynie przy założeniu, że była ona posiadana w dobrej wierze i przy możliwości zaliczenia czasu posiadania przez poprzedników prawnych uczestniczki.

Sąd Rejonowy podniósł, że zgodnie z art. 7 kc, jeżeli ustawa uzależnia skutki prawne od dobrej lub złej wiary, domniemywa się istnienie dobrej wiary. Domniemanie dobrej wiary może być obalone, ponieważ art. 7 kc nie wyłącza takiej możliwości. Obalenie domniemania nastąpi tylko w przypadku udowodnienia przez przeciwnika przeciwności, tj. istnienia złej wiary.

W przekonaniu Sądu I instancji, w niniejszej sprawie nie można uznać, że służebność była posiadana w dobrej wierze, gdyż odbywała się na podstawie zgody udzielonej przez Z. M., który był współwłaścicielem nieruchomości w udziale $\frac{3}{32}$ (był bowiem spadkobiercą w $\frac{3}{16}$ W. M. (2), który był właścicielem nieruchomości na zasadach wspólności ustawowej). Z. M., jako jeden ze współwłaścicieli, nie był uprawniony do udzielenia zgody na udostępnienie nieruchomości w celu wybudowania linii i posadowienia słupa. Zdaniem Sądu, wyrażenie takiej zgody przekracza zakres zwykłego zarządu, gdyż prowadzi do stałego faktycznego obciążenia nieruchomości urządzeniami przesyłowymi, wobec czego konieczna była zgoda wszystkich współwłaścicieli na podstawie art. 199 kc.

Sąd podkreślił również, że w świetle zebranych dowodów w niniejszej sprawie właściciel urządzeń przesyłowych nie dochował należytej staranności w ustaleniu właścicieli nieruchomości. Zgodnie z dokumentacją zgromadzoną podczas prowadzenia inwestycji, właścicielem działek byli W. i B. M., a nie W. M. (2). Przy podjęciu minimalnych czynności podczas ustalania, że Z. M. jest następcą prawnym W. M. (2) możliwe było ustalenie, że W. M. (2) miał też innych spadkobierców i Z. M. jest jedynie współwłaścicielem nieruchomości i nie może samodzielnie wyrazić zgody potrzebnej do posadowienia urządzeń przesyłowych.

Dodatkowo Sąd podał w wątpliwość, w jaki sposób posiadanie służebności zostało przekazane uczestnicy postępowania. Decyzje, na podstawie których wybudowano urządzenia przesyłowe, wskazywały Zakład (...) z siedzibą w P., a zgodnie z zeznaniami świadka, linia użytkowana była przez Zakład (...). Uczestniczka twierdziła, że w dniu 31 maja 1994 r. linia została wniesiona aportem do (...) Spółki Akcyjnej w W., lecz nie wykazała, że doszło do następstwa prawnego na jej rzecz.

Sąd Rejonowy podkreślił na potrzebę odróżnienia wykazania faktu, że uczestniczka jest właścicielem urządzeń przesyłowych posadowionych na nieruchomości wnioskodawczyni, od wykazania, że do okresu posiadania przez uczestniczkę służebności można doliczyć okres posiadania przez wcześniejszych właścicieli urządzeń przesyłowych. Aktualna własność urządzeń przesyłowych przez uczestniczkę nie jest kwestionowana i została potwierdzona przez zeznania świadka, czego nie można stwierdzić w odniesieniu do następstwa prawnego uczestniczki.

Mając powyższe na uwadze, Sąd I instancji uznał, iż wniosek o ustanowienie służebności przesyłu jest usprawiedliwiony co do zasady postanowieniem wstępnym.

Apelację od postanowienia wstępnego wniosła uczestniczka (...) S.A. w K., zaskarżając je w całości i zarzuciła naruszenie:

- art. 233 kpc poprzez dokonanie oceny dowodów nie mającej waloru wszechstronnego rozważenia wszystkich okoliczności sprawy i pominięcie w zakresie ustalenia okoliczności przeniesienia posiadania urzędzeń;

- art. 7 kc w zw. z art. 234 kpc poprzez ich niezastosowanie w sprawie i pominięcie przy orzekaniu prawnie wiążącego domniemania dobrej wiary – na skutek wadliwego przyjęcia, że w/w domniemanie zostało obalone, w sytuacji gdy: 1) działanie poprzednika prawnego uczestniczki w zaufaniu do organów administracji publicznej oceniających prawidłowość pozyskanych zgód, 2) uzyskanie przez poprzednika prawnego uczestniczki zgody osoby faktycznie zarządzającej nieruchomością, tj. Z. M., 3) faktyczny brak możliwości po stronie poprzednika prawnego uczestniczki ustalenia w 1988r. wszystkich współwłaścicieli nieruchomości, których krąg został ustalony dopiero w 2001r. – na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Sochaczewie z 29 grudnia 2001r. - przy jednoczesnym braku dowodów na to, że inni współwłaściciele nieruchomości wyrażali sprzeciw w zakresie budowy linii 400 kV, składali odwołania od decyzji, składali inne wnioski do organów administracji publicznej lub zakładu energetycznego, nakazywało traktować poprzednika prawnego uczestniczki, jako posiadacza w dobrej wierze;

- art. 7 kc w zw. z art. 6 kc poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że pomimo domniemania dobrej wiary, uczestniczka była zobowiązana przedstawić jakiegokolwiek dowody na istnienie dobrej wiary, a samo zaprzeczenie wnioskodawczyni jest równoznaczne z udowodnieniem złej wiary;

- art. 7 kc w zw. z art. 292 kc w zw. z art. 172 § 1 kc w zw. z art. 305¹ kc w zw. z art. 305⁴ kc poprzez niewłaściwe ich zastosowanie i przyjęcie, że zarzut zasiedzenia służebności przesyłu w dobrej wierze (niweczący wniosek o ustanowienie służebności) jest nieuzasadniony w okolicznościach sprawy;

- art. 176 § 1 kc poprzez jego niezastosowanie w sprawie, w sytuacji gdy uczestniczka wykazała przeniesienie posiadania urzędzeń przesyłowych, a tym samym przeniesienie posiadania służebności, co nakazywało przyjąć możliwość zliczenia okresów posiadania.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, uczestniczka wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i oddalenie wniosku o ustanowienie służebności przesyłu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Sochaczewie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy i przyjmuje je za własne. Akceptuje również istotę rozstrzygnięcia Sądu I instancji w zakresie prowadzącym do wniosku, że (...) S.A. nie nabyły służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu przez zasiedzenie, aczkolwiek nie wszystkie wywody zawarte w uzasadnieniu są przekonujące.

Kluczowe zagadnienie, wokół którego skupiają się zarzuty apelacyjne, to kwestia ustalenia, czy poprzednik prawny uczestniczki nabył posiadanie służebności w dobrej wierze. Sąd Okręgowy, podobnie jak Sąd Rejonowy, stoi na stanowisku, że w tym wypadku nie zachodzą okoliczności uzasadniające przyjęcie dobrej wiary.

Nie ma sporu co do tego, że poprzednik prawny uczestniczki wybudował urządzenia energetyczne na nieruchomości należącej do poprzedników wnioskodawczyni na podstawie pozwolenia na budowę z 25 sierpnia 1987r., przy czym podstawą do wydania tej decyzji było m.in. wyrażenie zgody na udostępnienie nieruchomości przez Z. M. (jednego ze

współwłaścicieli) w celu wybudowania linii 400 kV, z uwzględnieniem ewentualnych roszczeń odszkodowawczych za straty spowodowane prowadzeniem robót budowlanych.

Koncepcje oceny dobrej wiary posiadacza samoistnego zostały przez Sąd Najwyższy przeanalizowane w uchwale składu siedmiu sędziów z 6 grudnia 1991 r., III CZP 108/91 (OSNC 1992, Nr 4, poz. 98) wraz z przedstawieniem będących ich wyrazem linii orzeczniczych. Według poglądu tradycyjnego, dobra wiara polega na błędnym, ale w danych okolicznościach usprawiedliwionym przekonaniu, że danej osobie przysługuje wykonywane przez nią prawo (uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 11 grudnia 1975 r. - zasada prawna - III CZP 63/75, OSNCP 1976, Nr 12, poz. 259, oraz uchwała Sądu Najwyższego z 24 marca 1980 r., III CZP 14/80, OSNCP 1980, Nr 9, poz. 161). Inne stanowisko zakłada, że dobra wiara posiadacza jest równoznaczna z jego przekonaniem, opartym na obiektywnych przesłankach, wywodzących się ze stosunku będącego podstawą i przyczyną konkretnego stanu faktycznego, iż wykonując w swoim imieniu prawo, niczyje prawa nie narusza (uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 1955r. - zasada prawna - I CO 14/55, OSN 1956, Nr 4, poz. 92).

Od początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku Sąd Najwyższy konsekwentnie i w zasadzie bez wyjątków odwołuje się do tradycyjnej koncepcji dobrej wiary i według niej ocenia posiadanie wykonywane z zamiarem nabycia prawa przez zasiedzenie. Zgodnie z tą koncepcją, nie jest w dobrej wierze ten, kto wykonuje prawo, o którym wie, że mu nie przysługuje, ale także ten, kto wykonuje nieprzysługujące mu prawo bez tej świadomości, jeżeli przy dołożeniu należytej staranności mógłby się dowiedzieć o rzeczywistym stanie prawnym danej sytuacji. W odniesieniu do służebności gruntowej należy przyjąć, że jej posiadaczem w dobrej wierze jest ten, kto przystępuje do wykonywania posiadania cudzej nieruchomości w zakresie treści konkretnej służebności w błędnym, ale w danych okolicznościach usprawiedliwionym przekonaniu, że przysługuje mu służebność. (uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 16 maja 2019 r., III CZP 110/18, (...) Biul.SN 2019/5/12)

Przyjęte w orzecznictwie rozumienie dobrej wiary w związku z wykonywaniem posiadania prowadzącego do zasiedzenia, w tym służebności o treści służebności przesyłu, oznacza, że za osobę zasiadającą tę służebność w dobrej wierze można uznać jedynie tego, kto korzysta z cudzej nieruchomości nie w zakresie treści dowolnego prawa, ale wyłącznie w zakresie treści służebności o treści służebności przesyłu, a w danych okolicznościach jego błędne przekonanie o przysługiwaniu mu uprawnień mieszczących się w zakresie tej służebności jest usprawiedliwione. (uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 16 maja 2019 r., III CZP 110/18, (...) Biul.SN 2019/5/12)

Wytworzenie się błędnego, ale w danych okolicznościach usprawiedliwionego przekonania o powstaniu na rzecz przedsiębiorcy korzystającego z urządzeń przesyłowych posadowionych na cudzym gruncie służebności o treści służebności przesyłu musiałyby mieć oparcie w zdarzeniach, których zaistnienie mogło wywołać takie przekonanie. (uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 16 maja 2019 r., III CZP 110/18, (...) Biul.SN 2019/5/12)

Nie ma wątpliwości, że Zakład (...) dysponował tytułem do zajęcia gruntu należącego do poprzedników prawnych wnioskodawczyni w celu wybudowania linii energetycznej 400 kV od słupa nr(...)do słupa (...) na terenie województwa (...), w tym m.in. w gminie N., gdzie leży miejscowość B.. W takim celu jeden ze współwłaścicieli nieruchomości, tj. Z. M. wyraził zgodę na jej udostępnienie. Decyzja w tym zakresie została wydana na podstawie art. 29 ustawy z 24 października 1974r. – Prawo budowlane (Dz. U. nr 38, poz. 229) oraz § 20 rozporządzenia Ministra Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z 20 lutego 1975r. (Dz. U. nr 8 poz. 48) i jako taka stanowiła element procesu inwestycyjnego, ale uprawniającego wyłącznie do wybudowania urządzenia energetycznego. Uczestniczka nie legitymuje się decyzją wydaną na podstawie art. 39 ust. 1 ustawy z 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (tekst jedn.: Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 z późn. zm.), obowiązującego w chwili objęcia przedmiotowej nieruchomości w posiadanie. Gdyby poprzednicy prawni (...) S.A. w K. uzyskali taki tytuł, to w świetle niektórych orzeczeń Sądu Najwyższego można byłoby uznać za usprawiedliwiające przypisanie im dobrej wiary w wejściu w posiadanie nieruchomości na cele przesyłowe (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2018 r., V CSK 502/17, nie publ.).

Jednak wybudowanie na cudzej nieruchomości urządzeń przesyłowych przez korzystające z nich przedsiębiorstwo po uzyskaniu decyzji wydawanych w procesie budowlanym nie rozstrzyga o możliwości zakwalifikowania posiadania nieruchomości, na której te urządzenia zostały posadowione, jako wykonywanego w dobrej wierze (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 r., III CZP 76/15, OSNC 2016/12/138, LEX nr 1958100).

Tytuł prawny do posiadania służebności, w tym także służebności przesyłu, może wynikać wyłącznie z ustanowienia na właściwej drodze tego prawa podmiotowego na rzecz podmiotu wykonującego składające się nań uprawnienia. Nie ma tytułu prawnego do korzystania z cudzej nieruchomości w zakresie treści służebności gruntowej podmiot, któremu taka służebność nie przysługuje. Źródłem powstania służebności może być zatem umowa z właścicielem zawarta z zachowaniem warunków określonych w art. 245 kc albo orzeczenie sądowe o jej ustanowieniu lub nabycie jej przez zasiedzenie. (uzasadnienie do uchwały Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 r., III CZP 76/15)

Długość okresu, przez który nieuprawniony musi korzystać z cudzej nieruchomości w zakresie treści służebności gruntowej w celu jej nabycia przez zasiedzenie, zależy od tego, czy jego posiadanie wykonywane jest w dobrej, czy w złej wierze. Kodeks cywilny odwołuje się do domniemania dobrej wiary przy ocenie skutków stanów faktycznych i stosunków prawnych, w obrębie których ma ona znaczenie (art. 7 kc), ale nie definiuje tego pojęcia.

Przyjęte rozumienie dobrej wiary w związku z wykonywaniem posiadania prowadzącego do zasiedzenia, w tym służebności o treści służebności przesyłu, oznacza, że za osobę zasiadającą tę służebność w dobrej wierze można uznać jedynie tego, kto korzysta z cudzej nieruchomości nie w zakresie treści dowolnego prawa, ale wyłącznie w zakresie treści służebności o treści służebności przesyłu, a w danych okolicznościach jego błędne przekonanie o przysługiwaniu mu uprawnień mieszczących się w zakresie tej służebności jest usprawiedliwione. Wytworzenie się błędnego, ale w danych okolicznościach usprawiedliwionego przekonania o powstaniu na rzecz przedsiębiorcy korzystającego z urządzeń przesyłowych posadowionych na cudzym gruncie służebności o treści służebności przesyłu musiałoby mieć oparcie w zdarzeniach, których zaistnienie mogło wywołać takie przekonanie. (uzasadnienie do uchwały Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 r., III CZP 76/15)

Posiadacz, który wie, że dysponuje decyzją wydaną w procesie budowlanym, która nie może stworzyć tytułu do cudzej nieruchomości w postaci służebności o treści służebności przesyłu, nie może być uznany za posiadacza służebności w dobrej wierze, a więc takiego, który w sposób usprawiedliwiony, choć błędny, jest przekonany, że jego posiadanie służebności jest legalne. O takim zakwalifikowaniu posiadania służebności mogłyby świadczyć inne okoliczności ustalone w konkretnej sprawie, ale nie samo to, że posiadacz służebności uzyskał decyzję o pozwoleniu na budowę i na jej podstawie wznosił urządzenia, których legalnemu utrzymywaniu na gruncie ma służyć zasiadywana służebność. (uzasadnienie do uchwały Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 r., III CZP 76/15)

Pozwolenie na budowę z 25 sierpnia 1987r., jakim dysponuje uczestniczka postępowania, nie może zatem uzasadniać błędnego przekonania jej poprzedników o prawie do służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu, skoro z jej treści wprost wynika jedynie zgoda na wybudowanie linii energetycznej, a nie do korzystania z cudzego gruntu w granicach odpowiadających służebności przesyłu.

Z tych względów Sąd Okręgowy – podobnie jak Sąd Rejonowy – stoi na stanowisku, że objęcie posiadania gruntu należącego obecnie do U. M., nastąpiło w złej wierze.

Objęcie w posiadanie służebności gruntowej, odpowiadającej obecnie służebności przesyłu, następuje najczęściej w chwili wejścia na cudzy grunt w celu budowy trwałego i widocznego urządzenia (zob. postanowienie Sądu najwyższego z 18 sierpnia 2017r., IV CSK 609/16, LEX nr 2372558).

Ponieważ nie ma dokumentów świadczących jednoznacznie o dacie wybudowania wspomnianej linii na nieruchomości, należącej obecnie do U. M., wiadomo jedynie, że nastąpiło to w 1988r., to słusznie Sąd Rejonowy przyjął, iż datą objęcia służebności w posiadanie jest 1 stycznia 1989r. Przy założeniu, że w tym wypadku do nabycia służebności przez zasiedzenie wymagany jest trzydziestoletni okres posiadania, upływ terminu nastąpiłby 1 stycznia

2019r. Jednak złożenie wniosku o ustanowienie służebności przesyłu w dniu 21 kwietnia 2017r. spowodowało przerwę biegu zasiedzenia (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 21 stycznia 2011 r., III CZP 124/10, OSNC 2011/9/99).

Z uwagi na powyższe, dalsze rozważania odnoszące się do zarzutów apelacji co do błędnego przekonania Sądu I instancji o niewykazaniu przeniesienia posiadania służebności na rzecz uczestniczki postępowania, są zbędne.

Z tych wszystkich względów, Sąd Okręgowy podziela pogląd Sądu Rejonowego, że (...) S.A. w K. nie nabyły służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu przez zasiedzenie, zatem wniosek U. M. o ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem - co do zasady jest usprawiedliwiony.

Wobec powyższego, Sąd II instancji oddalił apelację na podstawie art. 385 kpc.

J. Ś. W. R. W.

ZARZĄDZENIE

odpis postanowienia z uzasadnieniem doręczyć (...)

21 października 2019r.

R. W.